

Siméa studiedag over de exclusieve inclusieve ambulante begeleiding **‘Als we er toe willen doen, dan moeten we**

Op 7 december 2007 werd in Lunteren de 21e studiedag Ambulante Begeleiding van Siméa gehouden. Met het thema ‘De exclusieve inclusieve ambulante begeleider’ sloot de organisatie aan bij recente ontwikkelingen op het gebied van de ambulante begeleiding. In een keur aan lezingen en workshops werd aandacht besteed aan alle aspecten waar de ambulante begeleiders nu en in de toekomst mee te maken krijgen. Van Horen Zeggen volgde een aantal programmaonderdelen en sprak met medeorganisator Peter Strating.

Exclusief en inclusief

De ambulante begeleider hoort erbij. Als je als ouder voor je kind met een beperking kiest voor het reguliere onderwijs, dan is dat inclusief de ambulante begeleider. Wat betekent dit voor scholen? Wat betekent dit voor de ambulante begeleiders en hun noodzakelijke competenties? Van een ambulante begeleider mag worden verwacht dat hij kennis van zaken heeft. Dat hij in staat is respectvol en in dialoog met het systeem rondom de leerling zijn expertise uit te dragen. Voorzitter van het AB-beraad van Siméa **Grietje Polman** legde in haar openingswoord de nadruk op de exclusiviteit van de ambulante begeleiding. “De exclusieve ambulante begeleider weet de handelingsverlegenheid op te lossen door iets te DOEN met zijn specifieke expertise.

Hij leert de leerkracht zijn handelen aan te passen aan de hulpvraag van de leerling.” Deze professionaliteit impliceert niet dat de ambulante begeleider zich ‘exclusief’ in de zin van ‘superieur’ opstelt, maar wel dat de meerwaarde die hij vertegenwoordigt een plek krijgt in het handelen van de leerkracht. De AB-er moet er toe doen: voor leerling, school en ouders.

Op initiatief van het AB-beraad van Siméa is samen met de andere clusterverenigingen een kwaliteitsinstrument ontwikkeld. Hiermee wordt het – nog beter dan voorheen – mogelijk de opbrengst van en de tevredenheid over ambulante begeleiding in kaart te brengen. Het instrument wordt nu bij enkele diensten ambulante begeleiding als pilot getest.

Passend Onderwijs

Eind 2007 verscheen de langverwachte notitie en het invoeringsplan Passend Onderwijs. De staatssecretaris sluit in haar plannen aan bij de trend naar integratie en inclusief onderwijs. De komende jaren zal dit thema een belangrijke plek gaan innemen op de ontwikkelagenda van schoolbesturen en scholen.

Over wat Passend Onderwijs gaat betekenen voor de ambulante begeleiding vertelde **Hans Schuman** in zijn openingslezing. Als coördinator van het Expertisecentrum Inclusief Onderwijs en Beperkingen en Handicaps van het Seminarium voor Orthopedagogiek stak hij zijn mening over Passend Onderwijs niet onder stoelen of banken.

In zijn betoog legde hij de ontwikkeling in Nederland naast internationale ontwikkelingen. Schuman: “In Nederland kiezen we nu weer voor een beetje meer van hetzelfde. Iets meer integratie: de leerling past zich aan en wordt geduld in de klas. In een aantal landen om ons heen zien we een beweging in de richting van echt inclusief onderwijs. Bij inclusief onderwijs is iedereen welkom en past de school zich aan. Barrières die participatie en het leren belemmeren worden geslecht. In een inclusieve school is men gericht op de diversiteit en worden verschil-

Passend Onderwijs past in de trend die in 1990 werd ingezet met de invoering van Weer Samen Naar School. Met de invoering van de Leerlinggebonden Financiering in 2003 werd een volgende stap gezet op het pad naar een meer inclusieve vorm van onderwijs. Passend Onderwijs gaat nog een stap verder. Enkele kernpunten:

In 2011 zullen er regionale netwerken zijn gevormd van scholen voor (speciaal) basis-onderwijs (WSNS), de scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs die per cluster samenwerken in een REC en de scholen voor voortgezet onderwijs die samenwerken in een samenwerkingsverband.

In 2011 is er een wettelijke verankering van deze regionale samenwerking, alsmede resultaatsverplichting voor schoolbesturen om alle aangemelde of ingeschreven zorgleerlingen een passend onderwijszorgaanbod te bieden.

Er is geen sprake van opheffing van het speciaal onderwijs. Deze onderwijsvoorziening blijft beschikbaar.

In 2011 zal er één loket zijn in de regio voor zorg- én onderwijs toewijzing. Indicatiestelling vindt integraal plaats.

Ouders worden als collectief betrokken bij de uitwerking van Passend Onderwijs in de regio.

lant begeleider: ook wat doen!’

len als een verrijking gewaardeerd.” Natuurlijk kan de inclusiviteitsgedachte in het onderwijs alleen vorm krijgen binnen een samenleving waar men fundamenteel anders denkt over de plaats van mensen met een beperking in die samenleving. “Hoe gaan we om met mensen die anders zijn?” Schuman verwoordde: “Wie begint met uitsluiten blijft uitsluiten; wie begint met inclusie ziet steeds nieuwe mogelijkheden.”

Wat betekent Passend Onderwijs voor de ambulante begeleiding? Volgens Schuman gaat er echt niet zo veel veranderen ten opzichte van de huidige situatie. De behoefte aan deskundigheid blijft en dezelfde competenties lijken te voldoen. Toch kan de ambulante begeleider niet rustig achterover gaan leunen.

In de plannen voor Passend Onderwijs zou ieder kind dat zich aanmeldt welkom zijn. Dat vereist een transformatie in het denken van onderwijsgeevenden. Zij worden begeleid door onze ambulante begeleiders. Die brengen hun competenties mee, gericht op een inclusieve school: ze zijn zich bewust van persoonlijke waarden, normen, opvattingen, overtuigingen en motieven, hebben een open oog voor maatschappelijke ontwikkelingen en vernieuwingen en willen daar medeverantwoordelijk voor zijn: gericht tegen uitsluiting en discriminatie. Ze zien vooral de mogelijkheden van kinderen en jongeren en blijven niet steken in een focus op de beperkingen. Ze ontwikkelen een permanent kritische, onderzoekende en nieuwsgierige houding en kunnen feedback geven en ontvangen. Ze kunnen kritisch reflecteren op het eigen handelen en op het handelen van collega’s en van de organisatie. In de visie van Schuman kunnen ambulante begeleiders in deze zin een belangrijke bijdrage leveren aan een meer inclusieve school.

Passend onderwijs en ambulante begeleiding

Ook **Peter Strating** van het AB-beraad van Siméa ziet Passend Onderwijs als een belangrijk onderwerp voor de toekomst van de ambulante begeleiding. “Het gaat ons bij deze studiedag om de rol die ambulante begeleiders in de toekomst willen spelen. In de stukken over de vormgeving van Passend Onderwijs gaat het voornamelijk over de scholen: regulier en speciaal. Maar als er voor een beroepsgroep een rol is weggelegd voor het overdragen van expertise van speciaal naar regulier onderwijs dan is het wel voor de ambulante begeleiders. Wij hebben de indruk dat ambulante begeleiding nog te weinig zichtbaar is, met name bij beleidsvormingsprocessen. Dat is ook de reden dat het Siméa AB-beraad binnenkort overleg zal voeren met de WEC-raad.”

Foto: Frans Mollee

Passend Onderwijs gaat zorgen voor regionale netwerken. Het is dan ook voor de hand liggend dat de diensten voor ambulante begeleiding van de diverse clusters in een regio met elkaar gaan samenwerken. Strating: “We hebben sinds 2000 een Platform ambulante begeleiding waarin alle clusters deelnemen en we gezamenlijk optrekken. Nu nog voornamelijk als klankbord, maar – zo is onze bedoeling – uiteindelijk (mede-)richtingbepalend en sprekend namens de totale ambulante begeleiding vanuit het speciaal onderwijs.”

Dat er voor de ambulante begeleiding veranderingen komen door Passend Onderwijs is duidelijk. Volgens Strating zullen we in ieder geval flexibeler moeten worden in onze dienstverlening: “In de ene school zul je veel meer in de klas werken, ergens anders wordt er remedial teaching, een cursus of coaching van je gevraagd. En daar heb je weer je specialisten voor nodig. Flexibiliseren en specialiseren daar gaat het in de toekomst om.”

FRANS MOLLEE

V.l.n.r.: Peter Strating,
Grietje Polman en
Hans Schuman.